

СТЕПАНЕНКО М.В.

студентка 2-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ОРГАНАМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ, У СПРАВАХ ПРО ОРГАНІЗОВАНУ ЗЛОЧИННІСТЬ

Результати наукових досліджень вітчизняних правників, а також матеріалів практики свідчать про те, що сучасній злочинності властиві організованість, професіоналізм, транснаціональний характер. Її діяльність має особливо тяжкі наслідки. Вона становить небезпеку не лише національним інтересам окремої держави, а й усьому світовому співтовариству, посягаючи на цілий комплекс найбільш значущих соціальних цінностей, таких як життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека людини, безпека суспільства і держави, приватна, суспільна й державна власність тощо.

Злочинні угруповання, проникаючи в органи законодавчої влади й державного управління, у правоохоронні й судові установи, завдають значних збитків суспільству та державі, а також конкретній людині, яка відповідно до Конституції України визнається найвищою соціальною цінністю у державі. Висока технічна оснащеність злочинних угруповань, наявність у них власної розвідки й контррозвідки, володіння ними новітніми формами й методами протидії правоохоронним і судовим органам ускладнює, а іноді й унеможливує виявлення ознак вчинених ними злочинів [1, с. 5].

Організована злочинність - це складні кримінальні види діяльності, здійснювані в широких масштабах організаціями й іншими групами, що мають внутрішню структуру, одержують фінансовий прибуток шляхом створення й експлуатації ринків незаконних товарів і послуг [2, с. 65].

Організовані злочинні групи є невід'ємним структурним елементом організованої злочинності, фундаментом її подальшого розвитку та змін.

Згідно зі статистичними даними МВС України та Державного комітету статистики України за період 2009—2011 рр. в Україні зафіксовано існування 8 422 організованих злочинних груп, якими за цей час було вчинено майже 56 727 злочинів. Привертає увагу значне зростання саме кількості злочинних груп.

Досудове розслідування — це здійснювана відповідно до вимог кримінально-процесуального закону діяльність слідчого та органу дізнання, спрямована на збирання, дослідження, оцінку, перевірку і

використання доказів, попередження, запобігання та розкриття злочинів, встановлення об'єктивної істини, забезпечення правильного застосування закону, охорону прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання і досудове слідство, у загальних рисах сформульовані у ч. 2 ст. 29 Закону «Про прокуратуру». Так, нагляд має своїм завданням сприяти: 1) розкриттю злочинів, захисту особи, її прав, свобод, власності, прав підприємств, установ, організацій від злочинних посягань; 2) виконанню закону про невідворотність відповідальності за вчинений злочин; 3) запобігання незаконному притягненню особи до кримінальної відповідальності; 4) охороні прав і законних інтересів громадян, які перебувають під слідством; 5) здійсненню заходів щодо запобігання злочинам, усунення причин та умов, що сприяють їх вчиненню [3].

Межі прокурорського нагляду обумовлюються його об'єктом і предметом. За своєю суттю межа — це оцінне поняття, тому що на-званим терміном позначаються лише відносно визначені поняття, зміст яких виявляється лише з урахуванням конкретних ситуацій. Це категорія, що дозволяє визначити компетенцію органів прокуратури щодо здійснення нагляду з точки зору встановлення групи нормативних актів, нагляду, кола органів, законність діяльності яких є піднаглядною про-куратурі, а також обсягу повноважень прокурора.

Варто зауважити, що на даний час серед науковців і практиків не існує єдиної точки зору щодо такого важливого для теорії прокурорської діяльності питання, як межі прокурорського нагляду взагалі, та нагляду за додержанням законів у сфері запобігання і протидії корупції зокрема. Не випадково А. І. Миколенко та А. Н. Миколенко справедливо зазначають: здійснюючи нагляд за додержанням та застосуванням законів, прокурори повинні правильно визначати межі використання своїх повноважень, щоб, з одного боку, не залишити без реагування встановлені порушення закону, а з другого — не втручатися в оперативно-господарську діяльність підприємств та не підміняти контролюючі органи, господарських керівників і посадових осіб органів державного управління [4, с. 66].

Межі прокурорського нагляду можливо визначити через дослідження того, на що повинен бути спрямований цей нагляд, що аналізує прокурор, а також з яких вимог він виходить (об'єкт та предмет нагляду) [5, с. 126]. Інші науковці зазначають, що специфіка прокурорського нагляду полягає в тому, що він розповсюджується практично на всі сфери суспільних відносин в частині, врегульованій правом [6, с. 92]. Утім, поважаючи думку автора, з його позицією важко погодитись, адже у ст. 1 Закону України «Про прокуратуру» чітко вказано: прокурорський нагляд здійснюється за додержанням і застосуванням законів. Крім того, така позиція автора занадто розширює межі прокурорського нагляду, що, на нашу думку, може призвести, врешті-решт, до втручання органів прокуратури у внутрішню діяльність підприємств, установ, організацій та підміну собою відповідних контролюючих органів.

Особливу актуальність ці питання набувають саме сьогодні, коли якість функціонування органів прокуратури та їх посадових осіб у розглядуваній сфері потребує системного покращення. У Наказах Генерального прокурора України постійно наголошується на необхідності зосередження зусиль, на підвищенні рівня організації прокурорського нагляду з тим, щоб сприяти розкриттю злочинів, захисту особи, її конституційних прав, а також інтересів держави і суспільства від злочинних посягань при неухильному додержанні цими органами вимог законності.

Можна зробити висновок, що основним завданням нагляду за додержанням законів підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю є забезпечення ефективного впливу на результативність роботи цих підрозділів по виявленню та знешкодженню виключно організованих злочинних угруповань, розкриттю та розслідуванню ними злочинів, усуненню причин і умов існування організованої злочинності, захисту конституційних прав та свобод громадян, інтересів держави та суспільства від злочинних посягань та забезпеченню відшкодування збитків при неухильному дотриманні вимог чинного законодавства. Особливу увагу слід приділяти додержанню органами дізнання вимог законів щодо запобігання виникненню організованих злочинних угруповань, встановленню ними корумпованих зв'язків з державними службовцями та посадовими особами органів влади і управління, легалізації коштів, здобутих злочинним шляхом, використанню організованою злочинністю у своїх інтересах суб'єктів підприємницької діяльності, організацій, установ, засобів масової інформації, громадських об'єднань.

Список використаних джерел:

1. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: [монографія] / М. А. Погорецький. — Х.: Ар-сіс ЛТД, 2007. — 576 с.
2. Криминология: Учебник / Под ред. В. Н. Кудрявцева и В. Е. Эминова. 2-е изд. - М.: Юристь, 1999. С. 678.
3. Про прокуратуру: закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-ХІІ // Відомості Верховної ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
4. Миколенко А. И. Законы Украины «О прокуратуре», «О милиции», «Об адвокатуре»: Комментарии, издание третье, исправленное и дополненное / Миколенко А.И., Миколенко А. Н. — Х.: ООО «Одиссей», 2004. — 304 с.

5. Михайленко О.Р. О пределах прокурорского надзора / О. Р. Михайленко // Прокуратура в системе политических и правовых институтов общества: материалы всесоюзной научно-практической конференции проведенной в прокуратуре союза ССР 1-2 декабря 1989 г. – М: Всесоюзный научно-исследовательский институт проблем укрепления законности и правопорядка, 1990. – С. 126–128.

6. Шобухин В. Ю. Прокуратура – основа надзорно-контрольной власти России / В. Ю.Шобухин // Государство и право. – 2007. – № 11. – С. 89–94.